

DÉLMAGYARORSZÁG

Péntek, 1937. okt. 29.

Politikai napilap

XIII. évfolyam 247. sz.

A magánalkalmazottak munkaideje

Rövid kéthónapos időközben az ipari és kereskedelmi érdekképviselők a második rendelet tervezetét kapták meg, amely a magánalkalmazottak életkörülményein van hivatva javítani. Az első rendelet, amelynek kibocsátása a legközelebbi napokra várható, az évenkénti fizetéssel szabadságról intézkedik. A mostani tervezet általánosságban szabályozza az ipari, kereskedelmi és bányavállalatokban alkalmazott tisztviselők munkaidejét. Nem állítjuk, hogy ez a rendelettervezet forradalmi változást jelentene a magántisztviselők viszonyaiban. Azt sem mondjuk, hogy nincsenek országok, amelyek már messzebbre nem mentek el az alkalmazottak szociális helyzetének törvényes megvédésében. Nálunk is vannak vállalatok, amelyek saját jószándékukból már eljutottak úgy a heti negyvennégy órás munkaidőig, mint a szombat déltől hétfő reggelig terjedő pihenőig, mégis együtt érzünk a magántisztviselőknek azzal a széles rétegével, amely különösen azért fogadja örömmel ezeket a rész-intézkedéseket is, mert bennük a kezdetét véli látni egy olyan szociálpolitikának, amely a termelő társadalomnak eddigi legkevésbé védett rétegét kívánja védelemben részesíteni.

„A tisztviselő ur” sokszor irigylet és kíváncsnak tekintett fogalma gyakorta nagyon kevésbé irigyléreméltó valóságot takart. A tisztviselő ur, aki a kereskedelmi vállalat, pénzintézet, vagy gyár irodájában körmölt reggeltől estig, a munkaadó érdekeltségéhez számított, aki nem részesedhetett a munkások tömegerejéből folyó helyzeti előnyökben. A tisztviselő, aki vasaltnadrágban volt kénytelen az irodán kívül megjelenni, egy helytelen fikcióból kiindulva duplán adóztatta meg az állam, mintha bizony az anyagi gondokkal küzdő magántisztviselők mindegyike vezérigazgatói fizetést vágott volna zsebre és mintha a magántisztviselők között oszlott volna meg a kevés számú konjunkturalis vállalatok minden jövedelme. A társadalom az élen állók kis száma mögött nem látta meg a szerény fizetésű, de annál jobban kihasználtságú tisztviselők nagy tömegeit. A társadalom általánosított és ez az általánosítás hosszú esztendőken keresztül sokezer családfőnek és még több ezer családtagnak és hozzátartozónak reménytelen és vigasztalan küzdelmét jelentette.

Pedig a tisztviselő problémája nem egyszerű pénzkérdés és nem intézhető el egyszerűen a havi javadalmazásnak némi fel-emelésével, vagy drágasági pótlék és évvégi renumeráció engedélyezésével. A tisztviselő problémája egyúttal a munkaerő kérdése, annak a munkaerőnek kérdése, amely a termelőnek és gazdasági értékteremtőnek létrehozásának leghatalmasabb tényezője. A tisztviselő munkabereje nemzeti érték, része a nemzeti termelői tőkének. Ezt a tőkét okosan kell használni, mert a kamatozó pénztőkével szemben az a sajátossága, hogy értékét a használat állandóan fogyasztja. A mesterségben való rutin növekedhetik, az évek

száma eredményezhet bizonyos időmegtakarítást jelentő gyakorlatot, a természet örök törvénye szerint maga a munkaerő a használat folyamán állandó értékcsökkenésnek van alá vetve. Ezért kell a munka folyamatába az időközi pihenőket beiktatni és ezért kell a napi és heti kihasználás mérve elé törvényes korlátokat állítani. Mikor az állam saját tisztviselői után a magántisztviselők sorsát sem tekinti közömbösnek, nem jótékonyági és könyörületességi akciót kezdeményez, hanem értéket konzervál és befektetést eszközöl, amely a munkateljesítmény megjavulásában jut legfőképp kifejezésre.

Vannak, akik a mostani két rendeletről, — a fizetési szabadság és maximális munkaidő megállapítása, — egészen rendkívüli eredményeket várnak és azt hiszik, hogy

egyszerre tömérdek új exisztencia fog elhelyezést találni az ipari és kereskedelmi vállalatoknál és pénzintézeteknél. Ebben a vonatkozásban mi nem vagyunk túlságosan optimisták. Statisztikai adatokkal nem tudjuk ugyan alátámasztani, de az érzésünk az, hogy a mai magánalkalmazotti létszámmal még a munkaidő megrövidítése esetén is el lehet végezni a jelenlegi munkateljesítény zömét és legfeljebb rendkívüli esetekben kell majd igénybe venni a külön megfizetett hosszabb munkidőnek a jogát. Az új exisztenciák elhelyezkedését a konjunktúra megjavulása fogja elősegíteni. A munkaidő törvényes rendezése a meglevő exisztenciák védelmét szolgálja és a már működő munkaerőt lesz hivatva konzerválni, sőt gyarapítani.

NOBEL-DIJAT NYERT SZENTGYÖRGYI ALBERT, a C-vitamin világhírű felfedezője

Stockholm, október 28. A Karolin orvosi intézet ma döntött az orvostani Nobel-díjról és azt Szentgyörgyi Albert szegedi egyetemi tanárnak ítélte oda

A szegedi egyetem fiatal tanára az első Nobel-díjas magyar tudós

(A Délmagyarország munkatársától.) Csütörtökön, a késő esti órákban érkezett meg a szűkszavú hír Szegedre, hogy Stockholmban megtörtént a döntés az idei orvosi Nobel-díj ügyében.

A bizottság a Nobel-díjat dr. Szentgyörgyi Albertnek, a szegedi egyetem világhírű tanárának ítélte oda.

Néhány nappal ezelőtt közzétették a jelentések, hogy Szentgyörgyi professzort is jelölte ennek a kitüntetésnek és bár a beavatottak számítottak arra, hogy a fiatal tudós megkapja ezt a világraszóló kitüntetést, a hír mégis a szenzáció erejével hatott.

Csütörtökön este Szigethy József, a világhírű hegedűművész tartotta nagy érdeklődéssel várt hangversenyt a Tisza-szálló nagytermében, amely zsufolásig megtelt erre az ünnepi alkalomra. A város társadalmának színe-java volt jelen ezen a nevezetes művészi eseményen. A hangverseny szünetében terjedt el a hír, hogy Szentgyörgyi Albert megkapta a Nobel-díjat. Óriási izgalom támadt a hangversenyteremben, mindenki arról a nagy szenzációról beszélt és az izgalom csak akkor csillapodott le, amikor hosszú szünet után a művész ismét megjelent a dobogón és folytatta hangversenyt.

Pedig az első percekben senki sem tudta pontosan, hogy mi is történt tulajdonképpen. A közönség csak annyit tudott az izgatottan továbbadott hírből, hogy a szegedi egyetem tudós professzorát olyan kitüntetés érte, amelynek csak a legérdemesebbek is csak a leg-

ritkébb esetben értek el. Magyar tudós pedig még soha nem kapta meg a Nobel-díjat.

Az első távirat

Stockholmból érkezett és csupán ennyit mondott:

A Karolin orvosi intézet ma döntött az orvostani Nobel-díjról és azt Szentgyörgyi Albert szegedi egyetemi tanárnak ítélte oda.

Néhány perc múlva már új, magyarázó távirat is érkezett.

Stockholm, október 28. A Karolin-intézet néven ismert stockholmi orvostudományi főiskola az 1937. -vi élettan-tudományi és orvostudományi Nobel-díjat ítélte Szentgyörgyi Albert szegedi professzornak az elégetés élettani folyamatai körül tett felfedezéseinek — különös tekintettel a C-vitaminra és a fumar sav katalizációjára — jutalmazásaképen.

A városban úgy tudták, hogy a fiatal tudós nem tartózkodik Szegeden. A Délmagyarország munkatársa érdeklődött

Szentgyörgyi professzor

lakásán és telefonhívására maga a professzor jelentkezett.

— Már tudom az ujságot — mondotta a telefonba — Stockholmból kaptam róla telefonértesítést. Jelenleg Stockholmban tartózkodik egy magyar kollégám, Beznák,